

af Ejerne. Derpaa fortsættes: »Hvad der endnu ved det 18. Aarhundredes Begyndelse fandtes af en Bondestand, det forsvandt i Løbet af det 18. Aarhundredes sidste og det 19. Aarhundredes første Halvdel, . . . da Korntolden ophævedes i 1846, fandtes der paa nær ganske enkelte ingen Bønder mere i England«. Foruden Godsejeren, Farmeren og Landarbejderen har der altsaa været en fjerde Part, nærmest svarende til Kontinentets selvejende mindre eller middelstore Jordbruger, og som uddøde netop i Perioden for den stærkeste Beskyttelse af Landbrugets og Landbrugernes Interesser. Det er »the yeomanry«, som ingen engelsk Historiker nævner uden at stemmes vemodigt eller patetisk, og hvis Forsvinden i det engelske Samfund beklagedes saa meget af Mænd som Stuart Mill og Thornton. Hvor stor var den Klasse af Landbrugere? I hvilket Omfang gik den virkelig til Grunde paa denne Tid? Forsvandt den som Følge af Beskyttelsen eller til Trods for denne? Det er lutter Spørgsmaal, hvorom Forfatteren ikke har et Ord til Opklarelse for sine Læsere.

Hovedudbyttet ved Læsningen af Dr. Levys Bog er da det, der knytter sig til Undersøgelsen af Forholdet mellem Jordejer og Farmer i et Afsnit af engelsk Landbrugshistorie, som ikke uden Grund er bleven verdensberømt.

Henrik Pedersen.

BERNHARD HARKS. **Die Holländischen Arbeitskammern.** Ihre Entstehung, Organisation und Wirksamkeit. Tübingen u. Leipzig 1903. J. C. B. Mohr (Paul Siebeck). (198 S., Rmk. 5.00).

En af Dr. Bernhard Harks forfattet Bog handler om de hollandske Arbejdskamre, der oprettedes ved Lov af 2. Maj 1897. Øjensynlig har de belgiske »conseils de l'industrie et du travail« dannet Forbilledet for disse, af lige mange Arbejdsgivere og Arbejdere samt en Formand bestaaende Kamre, der ikke er Domstole, men har til Opgave at jævne de store Arbejdskonflikter, eventuelt

af Ejerne. Derpaa fortsættes: »Hvad der endnu ved det 18. Aarhundredes Begyndelse fandtes af en Bondestand, det forsvandt i Løbet af det 18. Aarhundredes sidste og det 19. Aarhundredes første Halvdel, . . . da Korntolden ophævedes i 1846, fandtes der paa nær ganske enkelte ingen Bønder mere i England«. Foruden Godsejeren, Farmeren og Landarbejderen har der altsaa været en fjerde Part, nærmest svarende til Kontinentets selvejende mindre eller middelstore Jordbruger, og som uddøde netop i Perioden for den stærkeste Beskyttelse af Landbrugets og Landbrugernes Interesser. Det er »the yeomanry«, som ingen engelsk Historiker nævner uden at stemmes vemodigt eller patetisk, og hvis Forsvinden i det engelske Samfund beklagedes saa meget af Mænd som Stuart Mill og Thornton. Hvor stor var den Klasse af Landbrugere? I hvilket Omfang gik den virkelig til Grunde paa denne Tid? Forsvandt den som Følge af Beskyttelsen eller til Trods for denne? Det er lutter Spørgsmaal, hvorom Forfatteren ikke har et Ord til Opklarelse for sine Læsere.

Hovedudbyttet ved Læsningen af Dr. Levys Bog er da det, der knytter sig til Undersøgelsen af Forholdet mellem Jordejer og Farmer i et Afsnit af engelsk Landbrugshistorie, som ikke uden Grund er bleven verdensberømt.

Henrik Pedersen.

BERNHARD HARKS. **Die Holländischen Arbeitskammern.** Ihre Entstehung, Organisation und Wirksamkeit. Tübingen u. Leipzig 1903. J. C. B. Mohr (Paul Siebeck). (198 S., Rmk. 5.00).

En af Dr. Bernhard Harks forfattet Bog handler om de hollandske Arbejdskamre, der oprettedes ved Lov af 2. Maj 1897. Øjensynlig har de belgiske »conseils de l'industrie et du travail« dannet Forbilledet for disse, af lige mange Arbejdsgivere og Arbejdere samt en Formand bestaaende Kamre, der ikke er Domstole, men har til Opgave at jævne de store Arbejdskonflikter, eventuelt

gennem en Voldgiftskendelse, men uden bindende Retsvirkning for Parterne, og som yderligere har det tilfælles med de belgiske conseils, at der er betroet dem forskellige videregaaende Opgaver som Tilvejebringelsen af en Arbejderstatistik, Afgivelsen af Betænkninger til offentlige Myndigheder om Spørgsmaal, der berører Arbejdets Interesser m. m. Tanken har tildels været at skabe offentligretlige Institutioner, der kunde nærme Arbejdsgiverne og Arbejderne til hinanden ved fælles Arbejde for fælles Interesser. Arbejdskamre oprettes for Grupper af Erhverv indenfor stedlig begrænsede Kredse. Antallet af disse Institutioner sætter Forfatteren til omtrent 100.

Gennemlæser man Dr. Harms Bog, kommer man til det beklagelige Resultat, at Arbejdskamrene kun i ringe Grad har formaaet at løse den dem tiltænkte Opgave. Ejenommeligt er det at se, at Kamrene slet ikke, som paa-tænkt, er blevet Forligsinstitutioner i de store Interessekonflikter mellem Arbejdsgivere og Arbejdere, men derimod har kastet sig over en Række konkrete Retsstridigheder, saadanne som i Tyskland, Frankrig og Belgien afgøres af de egentlige Arbejdsretter. Men her savner jo de hollandske Arbejdskamre den afgørende Domsmyndighed. Dog mener Forfatteren, at Arbejdskamrene i disse smaa Retsstridigheder har gjort nogen Nytte ved i en Del Tilfælde at nærme Arbejdsgiverne og Arbejderne personlig til hinanden og derved bryde Brodden af den Kamplyst, der altid vaagner ved Anlæggelsen af en Proces. Kamrenes Virksomhed for Tilvejebringelsen af en Arbejderstatistik har kun medført ringe Resultater, idet Arbejdsgivere og Arbejdere i stort Omfang har nægtet at give de ønskede Oplysninger. Ejheller som Raadgivere for de lovgivende Myndigheder har Arbejdskamrene skaffet sig nogen virkelig Indflydelse.

Forfatteren mener, at disse mindre gode Resultater, særlig med Hensyn til Kamrenes forligsmæglende Virksomhed, skyldes en dobbelt Aarsagsrække. Dels bevirker de hollandske Arbejders Mangel paa en stærk Organisa-

tion, at Arbejdsgiverne, i alle Tilfælde udenfor de to store Byer Amsterdam og Rotterdam, er den absolut overmægtige Part i Arbejdsforholdet og derfor savner en virkelig Interesse i at inklade sig med Arbejdskammeret og paakalde dets Hjælp, dels er Arbejdskammeret meget stedmoderligt behandlet af Lovgivningsmagten og savner næsten alle Magtmidler, endog Retten til at afhøre Vidner.

Den gunstige Baggrund for disse Institutioner, som ligger deri, at Arbejdernes Organisationer tømres lige saa fast som Arbejdsgivernes, kan ikke vilkaarlig bringes tilveje; men Dr. Harms mener dog, at noget kan udrettes ved en Reform af Arbejdskammerene. Han anbefaler i saa Hensende navnlig en Centralisation af Kamrene, saaledes at der for hvert Distrikt kun kommer til at bestaa ét Kammer, men delt i Sektioner for de enkelte Faggrupper. Kammeret skal da repræsentere udadtil og tage Affære i de større Arbejdskonflikter, medens de mindre Stridigheder bedst udlignes indenfor Sektionerne. Endvidere vil Forfatteren forlene Arbejdskammerene med en større Magtfulde; de skal have Ret til at afhøre Vidner, Arbejdsgivere og Arbejdere skal være forpligtede til at bringe Stridigheder frem for Arbejdskammeret, før Strejke eller Lockout kan erklæres, de offentlige Myndigheder maa ikke gaa udenom Kamrene ved Udarbejdelse af Lovforslag, der berører Arbejdets Interesser, endelig skal Statsmagten afholde Udgifterne ved deres Virksomhed.

Dette er Hovedpunkterne i Dr. Harms Bog, som i det hele læses med Interesse.

Cordt Trap.

EMILE DURKHEIM. **De la division du travail social.**
2me édition. Paris 1902. Félix Alcan. (XLIV + 416 S., fr. 7,50).

I dette sociologiske Arbejde polemiserer Forf. stærkt mod Herbert Spencer, bl. a. i Spørgsmaalet Individets Udvikling som Samfundsmenneske. Det er ikke Individene, siger han, der oprindeligt har dannet Samfundet, det